

G.Ulmanim
V.Birkavam
G.Andrejevam
M.Virsim

PAR TIKŠANOS AR V.ČURKINU

Š.g. 16.decembrī tiku uzaicināts Krievijas ārlietu ministrijā uz sarunu ar [Krievijas Federācijas ārlietu] ministra pirmo vietnieku V.Čurkinu. Uzaicinājums man nebija negaidīts, jo iepriekšējā vakarā V.Čurkins Zviedrijas vēstniecības Ziemassvētku vakariņās uzkrītoši un visai neatlaidīgi izteica vēlēšanos apspriest ar mani jautājumus, kas skarot Krievijas – Latvijas sarunas armijas izvešanas un Skrundas lokatora sakarībās. Viņam esot savi, īpaši priekšlikumi.

16.decembra sarunās V.Čurkins izteica priekšlikumu “pasniegt lielisku jaungada dāvanu mūsu tautām”, un proti, parakstīt līgumu vēl šogad par armijas izvešanu, par beigu datumu nosakot 1994.gada 31.augustu, bet jautājumu par Skrundas lokatora atrašanās ilgumu Latvijā un Krievijas samaksu par to turpināt apspriest neiekļaujot šo jautājumu galvenajā līgumā.

Krievijas armijas demobilizēto pensionāru sliekšni V.Čurkins ierosināja noteikt kopš 1992.gada janvāra, kad ar Krievijas Prezidenta dekrētu Baltijas kara apgabalam tika piešķirts Ziemeļrietumu karaspēka grupas statuss, un tas tika pakļauts Krievijas jurisdikcijai.

V.Čurkins teicās, ka viss augstākminētais esot viņa “personiskais viedoklis”, par ko viņam vēl būšot jācīnās. Uz manu jautājumu, vai tas ir tikai viņa personiskais viedoklis, ministra vietnieks atbildēja – “jā, tas ir mans personiskais viedoklis, bet nopietni pārdomāts (серьезно продуманный)”. Uzsvērtā piebilde liek domāt, ka “personiskais viedoklis” ir saskaņots kādā augstākā līmenī. V.Čurkins galvenā līguma parakstīšanas secību redz šādi: 1) Latvijas un Krievijas prezidentu tikšanās ar tai sekojošu komunikē par galvenajiem principiem; 2) abu valstu valdību vadītāju tikšanās, kuras laikā tiek parakstīts galvenais līgums starp Krievijas un Latvijas valdībām (Birkavs -Černomirdins).

Ja Latvijas valdība piekristu šādiem priekšlikumiem, tad V.Čurkins ir ar mieru konsultatīvi tikties ar Latvijas delegācijas vadītāju sestdien, 18.decembrī un pat svētdien, 19.decembrī Maskavā. Ja Maskava kā konsultatīvās tikšanās vieta Latviju neapmierinot, tad viņš ierosinot tikties ar Latvijas pārstāvjiem 20.vai 21.decembrī Ženēvā vai arī laikā no 22.līdz 25.decembrim Briselē, kur “galu galā ne vien viņam, bet arī Latvijas valstsvīriem taču varot būt visādas darīšanas”.

Der atgādināt, ka Krievijai jāsteidzina karaspēka izvešana gan ārpolitiskā prestiža un Rietumu relatīvā spiediena dēļ, gan arī centienos izlīdzināt Jeļcina un viņa smagi cietušo domubiedru negaidīto sakāvi vēlēšanās iepretim nacionālšovinistu ambīcijām bijušo republiku, tanī skaitā – Baltijas atgūšanas tīkojumos.

V.Čurkins, kurš ir nu jau daļēji apdraudētā “Kozireva cilvēks”, saprot un sarunā pat atzīst S.Zotova delegācijas dogmatismu un neelastību sarunās ar Latviju un reizē arī baidās par savu karjeru iespējamu maiņu rezultātā ārlietu ministrijā.

Tanī pat laikā Baltijas lietas savā pārziņā pašlaik pārņem jaunais ministra vietnieks S.Krilovs, jo V.Čurkins, acīmredzot, drīzumā tiks pārcelts darbā uz Briseli.

Katrā ziņā ir lietderīgi nolikt konsultatīvo tikšanos Ženēvā vai Briselē. Zaudēt mēs nevaram neko, jo mums nekas nav jādara, bet tikai jākonsultējas. V.Čurkins ir visai nobažījies par jauno situāciju Krievijā pēc vēlēšanām, kad nacionālšovinisti var visai jūtami ietekmēt arī Krievijas ārpolitiku armijas izvešanas jautājumā no Latvijas un Igaunijas vispār. Viņš domā, ka pašreiz vajagot “steigties”, kamēr S.Zotovs telefonsarunā man izteica gluži pretēju viedokli, un proti, - “pagaidīsim, pavērosim jaunus spēkus parlamentā”.

Tātad – Krievijai ir nepieciešams noslēgt galveno līgumu ar Latviju par armijas izvešanas beigu datumiem, lai pildītu starptautiskās saistības un ANO pieņemtos dokumentus šajā jautājumā. Kā redzam, pastāv divi varianti:

1.S.Zotova (un domubiedru) variants – pierādīt savai priekšniecībai un arī pasaulei, ka līgumu izgāž neelastīgā un Krievijai nedraudzīgā Latvija nevis augstsirdīgā Krievija.

2.V.Čurkina (un domubiedru) variants – panākt vismaz kaut kādu kompromisu, lai armija tiktu izvesta, bet Skrunda netiktu pienaglota izvešanas datumam. (Vilks paēdis, kaza dzīva).

J.Peters

16.12.1993.

Maskavā